

Inserati se sprejemajo in velja trisopna vrsta:

8 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 "
15 " " " " 3 "

Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema upravništvo (administracija) in ekspedicijska na Dunajski cesti št. 15 v Medijatovi hiši, II. nadstropji.

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
Za pol leta . . . 5 " — "
Za četrta leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 "
Za pol leta . . . 4 " 20 "
Za četrta leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo na Dunajski cesti št. 15 v Medijatovi hiši.

Izhaja po trikrat na teden in sicer v torek, četrtek in soboto.

Kaj bode?

Kakor strela z jasnega je pretresla svet žalostna novica, da sta bila dva viša uradnika, državna tajnika pri deželni vladi na Irskem, 6. t. m. v saboto ob 8. uri zvečer na javnem kraju umorjena. Umor je bil političen, ker umorjenima ni bilo vzetega ničesa. Kolikor gorkejša sočutje ima človek do ubozega zatiranega ljudstva na Irskem, kolikor bolj občuduje njega stanovitnost v trpljenji za vero svojih pradedov, toliko huje ga pretrese tako žalostna vest. Gotovo je le to, da se ljudstvo v obče ne more obsojevati, ali za sokrivega imeti; Parnell, Dillon in Davitt, vodje temu ljudstvu, so povodom tega umora izdali razglas do ljudstva, v katerem upajo in pričakujejo da bode Irsko obsodilo to zločinstvo, ime irsko se omadežuje s tacimi dejanji; izražajo pa gorko sočutje tem, ki so pristopili v poslednjem času k pomirljivi politiki. Ali vsekako to zločinstvo pretresa slehernega, kdor se zanima za blagor ljudstva, kdor želi mir in blagor vsem narodom. Toliko nas uči zgodovina, da žalobog na svetu malokdaj zmrnost, pravičnost in previdnost zmaguje, tisti, ki imajo oblast, neradi jo dajo iz rok, stiskajo, zatirajo ljudi sebi podložne toliko in toliko časa, da sila rodi silo, in ta se zopet, ako je le mogoče, s silo potlači, dokler da postane mir, kakoršen je na pokopališčih. To se ponavlja vsa stoletja, zatirani si hočejo pomagati in poslednjič pride stvar tako daleč, da tiste, ki se hočejo jarma znebiti ali otestiti ga, imajo za rovarje, ustajnike in zločince. Kaj čuda, ako si potem ubogo, zatirano ljudstvo samo išče pravice in pre-

stopa vse meje. Po vsem svetu so iskali Engleži zatiranih in sužnjih, da bi jih rešili, a doma je zdihovalo ljudstvo pod težim jarmom, v trji sužnosti, kakor črnci v Ameriki, in to pa zaradi tega, ker je ljudstvo zvesto ostalo veri svojih očakov, zemljo, lastnino njih pradedov so jim vzeli tuji nasilniki, katerim so bili prisiljeni odrajtovati najemščino, katero so zmogli plačevati le v izvauredno dobrih letinah. Ako ubogi najemnik ni mogel plačati, tirali so ga iz borne kože sredi zime, a niso prašali, kam se bode obrnil. Dežela je pešala, število ljudstvu se je krčilo; ob kratkem rečeno, Irsko je bilo zmirom krvaveča rana na britanskem telesu, a ni ga bilo zdravnika za to rano; kolikokrat je ljudstvo hotelo pomagati si z oroženo silo, tolikrat se je še huje pogreznilo.

Človek, ki je premišljeval ta položaj, ako-raj ni videl sredstva nikjer, kako pomagati temu ljudstvu. A časoma vse pride, na Irskem so nastopali pogumni možje, ki so neustrašeni zagovarjali pravice uboega ljudstva, kazali na krivce, katere se godé irskemu narodu. Izseljeni Irski so imeli zmirom gorko sočutje do svojih rojakov v domovini, onetran atlantskega morja je vzrastla država, ali nastale so prav za prav države, nekdanje Britanije, a sedaj samostalne, mogočnejše in silnejše kakor mati dežela. Vse to je začelo Engležem oči odpirati. Nastopilo je ministerstvo Gladstonovo, ki je iskalo zatiranih narodov po vsem svetu, pravijo da celo v Avstrijski Bosni, tudi doma na Irskem je hotelo nekaj storiti. Ali polovičarji ne vstrežejo ne tej, ne unej stranki, in kdor bi vsem rad prav storil, ta se navadno

vsem zameri. Gladstonove naredbe angležkam lordom niso bile všeč, a tudi irskega ljudstva niso vtolažile. Škofje so se oglašali in svarili pred rovarstvom in silovitostmi; sv. Oče so nagovarjali Irce, naj poslušajo glas svojih višjih pastirjev, in naj nikar ne zapuščajo postavne poti, kar iznenadi svet strahovito dejanje, kakoršnega so bili dosihmal zmožni le ruski nihilisti. Kaj pa sedaj, tako se radovedno vpraša svet? Morda se zgodi zopet kaj nepričakanega, preden se te vrstice beró?

Ali bode sedaj konec ustanka, ali ste te žertvi začetek nepovedljivih britkosti in hudih stisek, ali bode Gladstone ostal ministrski predsednik, ali se bode mogel ogniti bolj energičnemu državniku, bodi si na korist ali kvar Irce? Taka vprašanja se nam nehote vrtajo, ko beremo časopise, ki razmotrivajo to vprašanje.

Videti je bilo nekako, kakor da bi se irsko vprašanje ugodno imelo rešiti. Sedaj ko je Gladstone videl, da s svojimi polovičarskimi naredbami, Engležem ne vstreže, a Ircev ne pomiri, začel je bolj odločno postopati. Izpuščeni so bili iz zapora vodje irskega ljudstva Parnell, Dillon in O' Kelly. Tudi sumnjive osebe so začeli izpuščati. Namesto postave, ki bi imela najemščino nekoliko zmanjšati, a lordov se ne dotakniti, ima nastopiti druga postava „Landakte“, Irce naj bilo z državno pripomočjo mogoče odkupiti se v nekaterih letih, iz najemnikov naj bi postali svobodni kmetovalci. —

Te postave pa ni izumel Gladstone niti njegovo radikalno ministerstvo, ampak koner-

Občni pregled notranjega stanja moskovske države od 15. veka do Petra Velikega.

Po Solovjevu in Illovajskem spisal
I. Steklasa.

(Dalje.)

Sodišča. Uprava in sodstvo se je usredotočevalo pri sodiščih. Gosudar je predal po navadi enemu izmed svojih bližnjih pravo, da pretražuje prestopke ene vrste, ali pa tudi različne, ter mu je pridelil v pomoč po enega ali po dva pomagata; za pisarje so se prijavljali djaki ali podjaki in tako je bilo urejeno sodišče. Ker je pa tako sodišče imelo tudi svoje stroške, bili so zategadelj njemu pridržana mesta in drugi davek plačujoči posestniki, od katerih so pobirali dohodke. In kakor se je država širila, tako je bilo potrebno tudi nova sodišča ustrojovati. Število njihovo se je hitro pomnožilo. V drugi polovici XVII. veka jih je bilo že čez stiri deset.

Državni dohodki. Vojništvo. Valed redkega naselenja na ogromnem prostoru ter slabega razvitka v obrtnosti in trgovini, so

bili državni dohodki neznatni ter niso zadostovali potrebam državnim, nego so se morali neprestano povečavati, posebno ko se je moralo dolgotrajno vojskovati, kakor na pr. za cara Mihajla Feodoroviča in Alekseja Mihajloviča. Dohodki so znašali na leto 1.300.000 rubljev, razna Sibirije, kjer se je davek v kozah odrajtaval. Za obskrbo vojskov ni bilo dovoljeno, da so imeli sami posestva, nego se jim je morala v vojski tudi plača dajati; stroški pa so se povečali za vojnike še bolj, ko so v 17. veku uvidili, da se moraje v rusko vojsko sprejemati tuji vojniki; zdaj so se začeli sestavljati tudi polki od ruskih vojskov, ki so bili oblečeni v inostrano obleko ter sprejeli tudi inostrane nazive — rejtarji, draguni, solдати; ali to je bil samo početek, kajti večina vojske je sestajala, najprvo iz pridvornih (dvorjanikov), ki niso izgubili svojega poprejšnjega vojaškega in društvenega značaja, ker vsi ti spalniki in stolniki so sestavljali gosudarjev polk ali gardo; dalje iz dvorjanikov in bojarke dece ter mestnih Kazakov: le to so bili vojniki, ki so živeli navadno na svojih posestvih ter se zbirali samo v slučaju vojske; strelci, ki so činili posadke po mestih, obav-

ljali redarstvene dolžnosti ter živeli s svojimi rodbinami v posebnih slobodah, a v mirnem času pa se zanimali z raznimi rokodelstvi. Pri topništvu nahajamo (puškare) topničare, ki so tudi v posebnih slobodah živeli. Razna teh vojskov pa so se nabirali ob času vojske tudi tako zvali dotični ljudje (rekruti), pa tudi (ohotje ljudi); nabor rekrutov, pa tudi strelcev in drugih vojskov se je obavljal po dvorih, a ne po broju duš. Konečno so se nahajali pri moskovske vojski Kazaki (donski, tverski) in Tataři. Vojniki so odhajali v vojsko oborožani z oklepi in kacigami, s puškami in z loki. Po enoglasnem svedočanstvu je moskovska vojska znala bolje braniti mesta in trdnjave, nego boriti se na ravnem polju. To pa je prihajalo od pomanjkanja bojnega izkustva, in sicer zato, ker večina vojske ni bila vedno pod crožjem ter tudi nedovoljno izurjena za boj.

Mesta in sela. Mesto je s početka imelo značenje trdnjave, opredeljene za obrambo okrožnega prebivalstva pred sovražniki. Čim je vlada zvedela o navalu sovražnika v katero koli oblast, precej je zapovedala, da se imajo iz ujezdov seliti v mesta obitelji višjih činovnikov, dvorjanov in dece bojarke, pa tudi

vativni lordi v gosposki zbornici. Podlaga tej postavi je bila resolucija bivšega ministra pomorstva Mr. Smith v poslaniški zbornici. — Lordi pa tega niso storili iz usmiljenja do irskega ljudstva, marveč lastna korist jih je na to napeljala. Zemljišča so čez dalje manj vredna; irska deželna zveza (Landlige) je izdala razglas. „No rent“ to je, najemščina se nima odrajtovati, terorizem je postal tak, da so večkrat umorili tiste, ki so vendar le plačali najemščino, lordi so videli, da bodo leta in leta minula, preden kaj dobe najemščine, izvolili so tedaj manjši zleg, znebiti se bočejo tacega posestva in prepustiti ga najemnikom. Država naj pa denar posodi. Posojilo se ima nazaj plačati v 46 do 66 let. Obresti ne smejo više biti od 3 odstotkov. Najemščina, katera je na dolgu do l. 1878 ima se čisto odpustiti. Kar je pa od l. 1878 na dolgu, prišteje se kakti kapital k odkupni svoti. Vzplačevanje se pa na leta razdeli tako, da v letu in dnevu kmet ne plača više, kakor je sicer najemščine odrajtaval. Poseben oddelek se bode volil, ki bode osrednji organ med posestniki in najemniki, med vlado in vdeleženci.

To je v kratkih irska deželna postava (Land-Akte) kakor so se posvetovali lordi o nji, in katero je mislil Gladstone vpeljati namesto neizpeljive deželske postave, ki bi se imela prav za prav imenovati postava o najemščini.

Rekli smo: Gladstone je mislil izpeljati jo, zakaj zločinstvo v Dublinu storjeno 6. t. m. je vse dosedanje kombinacije overglo, pomirjenje, ako ne popolnoma odstranilo, vendar za dolgo časa odložilo, zločinstvo doprinešeno nad vladnima osebama je zadelo vso Irsko ljudstvo, sovražstvo med angleškim in irskim ljudstvom, ki ni samo v razliki vere, temuč tudi v različnosti plemen, na novič užgalo. Ubogo irsko ljudstvo mora pri teh žalostnih razmerah vsiklikniti: Varuj me Bog mojih prijateljev, neprijateljev se bodem že sam ubranil! Tisti krivi prijatelji — a kakor se vidi poguba irskemu ljudstvu — so zarotniki imenovani „Fenijani“ ki imajo svoje zavetje v Ameriki. Ti so ravne tako nevarni angleškemu pomorstvu, angleški kupčiji, vsi angleški velevlasti, kakor nihilisti ruskemu velikanu. — Vse besedovanje, vse modrovanje je prazno in nečimurno tam, kjer strasti gospodarijo; zastoj je zvoniti, ko toča pobije; strast rodi strast; bati se je, da se

žilavi Anglež ne maščuje sedaj srdito nad vsem irskim ljudstvom, ves svet je radoveden, kaj sklene ministrski svet, ki se posvetuje te dni. Ako Gladstone odstopi, spremenila se bode tudi vsa svetovna politika, kajti Anglež, ki gospodari po vseh petih delih sveta, še sedaj poglavitno odločuje tir svetovni zgodovini.

Politični pregled.

V Ljubljani 10. maja.

Avstrijske dežele.

Predsednik državnega zbora, Dr. Smolka, hoče neki, da imajo biti vsaki dan dve seji, ker vlada zahteva, da bode posvetovanje o žitni carini pred ko mogoče, saj pa pred binkoštimi gotove in dokončane.

Vnanje države.

V Freiburgu (v Breisgau) je izvoljen za nadškofa stolni dekan dr. Janez Bap. Orb'n, dosihdob oskrbnik nadškofiji, tako je dobila nadškofija, ki je bila 14 let osirotena, zopet svojega višega pastirja. Izvoljeni je 72 let star in 52 let mašnik. Njegov prednik, Herman Vikari je dosegel starost 94 let.

Iz Pariza 8. maja. Zbornica je sprejela s 334 glasovi zoper 124 postavo, s katero se zopet vpelje ločitev zakonske zveze.

Zborovanje katolikov na Francoskem se je začelo 9. maja s sv. mašo v cerkvi sv. Tomaža. Zvečer je bila prva seja, predsedoval je nadškof. V programu je tudi razgovor o šolski postavi.

Nove šole na Francoskem hoče ustanoviti naučni minister v Vendée (50), ki bi stale 600.000 frankov in v Bretagne 30, ki bi prizadele stroškov 1.000.000 frankov. Tem brezverskim javnim šolam hočejo pa katoliki nasproti postaviti ravno toliko prostih katoliških šol, v obojem slučaju pa bode le občina, ki bode rada ali nerada stavila šole. Brezvrstvo tedaj ni dober kup.

Iz Londona 8. maja. V zgornji in spodnji zbornici je vlada nasvetovala prenehati s sejami, ter v toplih besedah omenila lorda Cavendisha in Bourke-ta, ob enem je povdarjala, da se ima irski program popraviti. Konservativni vodje so obljubili pomoči, tudi Parnell je rekel, da je treba strogo postopati.

Vlada se mora dan na dan zagovarjati, zakaj da je izpustila sumnjive osebe. V poslaniški zbornici je rekel Forster, da je zato dal ostavko, ker ni hotel privoliti, da bi se sumnjivi razpustili, ker on je mislil, da njih preostost bode dala povod novemu nemiru.

Wolf je prašal, ali je vlada dobila od vodjev vstanka zagotovilo, da prekličejo prepoved odrajtovanja najemščine. Gladstone je odgovoril, da med Parnellom in vlado o ti stvari ni bilo pogodbe. Preden da izpusti tovariše Parnella, sklenila je vlada, da predloži postavo o odpusčenju zaostale najemščine. Vladi se je povedalo za gotovo, ako se obravnava vprašanje zaradi odpusčenja zaostale najemščine na podlagi postave Redmond-ove, bili bi privrženci Parnella pripravljeni, stopiti k stranki javnega reda. Parnell je rekel, da se je v tem zmislu izjavil.

Iz Washington 6. maja. Od ustja reke Lene (v Siberiji) piše inženir Melville na vaporeji „Jeanette“ dne 24. marca, da je najdel mrtvega lajtnanta Delong in tovarše; sedaj pa išče lajtnanta Chipp, ki je vodil drugo barko. (Ti barki ste preiskovali bregove Sibirie ob ustji rek.)

Iz Egipta. Žalostne vesti dohajajo iz juga; bati se je za misijonarje v Hartumu. Iz Kahire se namreč piše: Krivi prerok Mohdi je egiptovsko vojsko zopet premagal in vzel mesto Senaar. Sedaj stopa proti Hartumu, glavnemu mestu v Sudanu, ki je brez vsacega varstva. V Dar-fur in Kordofanu je poknila vstaja. — Misijonar Dichtl je že lansko leto o tem poročal.

Izvirni dopisi.

Z Dunaja, 6. maja. Državni zbor obravnava postavo o novih colnih tarifih, ki se sprejemajo po nasvetih odsekovih. Samo ena reč, volneno blago, bode še zbudila živahno razpravo. Levičarji hočejo colnino od finih volnenih izdelkov 110 gld. povikšati na 200 gld. in nekteri poslanci na desni, zlasti Dalmatinci so se z njimi pogodili, da bodo glasovali za njihovi nasvet pri volnenem colu, ako oni glasujejo za izjemo Dalmacije od žitne colnine. To se je zgodilo, toraj so zdaj Dalmatinci vezani glasovati pri tej točki z levičarji. Desnica toraj napenja vse moči, da bi

dvorske in kmečke rodovine z vsem imetkom in hrano, žito so spravili v jame; pri tem slučaju je vlada oznanila, da se bode moral vsaki, ki ni hotel pobegniti v mesto pa je bil vjet od sovražnika, sam odkupiti, kajti država ga ni dolžna odkupiti, saj si je sam nesreče svoje kriv. Ograde mest so bile večidel lesene; za ogradami so se širile posade, kjer so stanovali, posadniki, trgovci in obrtniki; kako so se mnoga mesta malo razlikovala od vasi, vidi se najbolje iz tega, da so se prebivalci njihovi bavili večidel s poljedelstvom. Po mestih so zapovedali vojvodi, ktere je vlada imenovala, ali pa izbrani upravitelji, ki so se navadno zvali (gubnije starosti) kazenske starosti; pri izboru so sodelovali tudi duhovni, činovni in posadniki, izbrani pa se mogli biti samo dvorjani. Uprava vojvode se je usredotočevala v sjezžej ali prikaznej izbi (zbiralščna ali činovniška izba). Posadniki pa so za svojo upravo, posebno za mestno gospodarstvo, zapisovanje davkov itd., izbirali svojega starosta, ki se je zval zemski mestni in vseujedni glavni starosta. Starosta je sploh za mesta in ujezde sam opredeljeval dohodke, kajti ujezdni kmetje so bili v posadniki v gospo-

darstvenih zadevah enaki in ravnopravni. Vsi poslovi uprave zemeljskega staroste so se usredotočevali v Zemaljske izbi; ujezdni kmetje so pošiljali semkaj svoje poslance ne svet. Najbogateji trgovci so se zvali gosti, a delih so se na gostino in sukparsko stotino. In ker so posadniki bili glavni plačniki davka, bilo je za upravo važno, da se njih broj ne umanja in da se ne odtegnejo dolžnosti davčneje. Blo je zatoraj skrbljeno že od davnej, da oni ne prehajajo iz enega razreda v drugi, kateri ne plača davka. Davek so plačali posadniki povsod, po številu dvorov, ki so spadali k posadi (predmestju); to so tako zvali tjagli (plačajoči) dvorovi; broj teh dvorov je upravi popolnoma znan, po popisu, po tako zvanih knjigah (pis-covih) popisnih; uprava je zahtevala prinose od vseh dvorov; ali le ti so propadali vsled smrti njihovih gospodarjev, vsled požarov, vsled bega posadnikov v druga mesta, in ostali posadniki so morali plačati tudi za izgubljene svoje tovarše, kar jim je seveda bilo jako težko. Težko jim je bilo tudi to, ker so mnogi želeli živeti v posadi, baviti se z raznim rokodelstvom, a ne biti v broju posadskih davku podvrženih ljudij, nego slobodni od davkov;

tako so trgovali kazaki, strelci, samostanci, nadduhovniške sluga, deca duhovnov in sami duhovni, a davka niso plačali; med tem pa so se še tudi mnogi, samo da davka ne plačajo, podajali v neko posebno odvisnost (zakladivalis) pri bojarjih ter drugih imenitnih in važnih ljudeh, ter so pod njihovim pokroviteljstvom trgovali, bavili se z obrtnijo, pa zraven nobene davka plačali. Na ta način so lahko obogateli, pokupovali in v najem jemali posadne dvorove, v Moskvi in po drugih mestih na mestnej zemlji ustrojavali sebi cele slobode, a posadniki, nemogoče protiviti se le tim opolnovlaščenim ljudem neplačajočim davka, so osiromašili ter se razšli samo da se rešijo davka. Za carevanja Alekseja Mihajloviča so bile izdane naredbe proti tim pojavom, vsem trgovcem, bili kterega koli zvanja, je bilo zapovedano biti v tjaglem (obdačenem) mestu s posadniki, tako je bilo tudi zabranjeno prebivalcem slobod in posad zastavljati se častnim osebam. Vse slobode na mestnih zemljah utemeljene po založnikih častnih lic so bile zabranjene, samo da vsi davek plačujejo; iz istega razloga se tudi nobeden ni smel seliti iz ene posadke v drugo. Na tak način so bili posad-

obveljali nasveti odsekov, ker vlada sicer žuga z odstopom, ako bi propadli njeni predlogi. Vsi poslanci, ki jih ni na Dunaji, so se toraj poklicali, da do ponedeljka dojdejo sim, ker se ima 8. t. m. pričeti dotična obravnava. Levičarji se zanašajo, da bodo zmagali; pa jim bo menda spodletelo. Res je čudno, da se vselej na desnici najde nekoliko usmiljenih Samaritanov, kakor piše danes „Tribüne“, ki se umirajočih levičarjev usmilijo in jih s svojo podporo še nekoliko časa ohranijo pri življenju. Nekateri poslanci so zgolj sebičneži, ki mislijo, da so vse rešili, ako so za svojo dežele vjeli kako mrvico, pa ne pomislijo, da bodo vsi z velikim trudom in silnimi žrtvami pridobljeni vspehi zopet ovrženi, ako s svojo napačnostjo levičarjem pripomorejo k vladanju. Dovolj očitno in pogosto nam žugajo, da so nas prej s šibami topli, da nas bodo pa strahovali s škorpionji, ako vladine vajeti zopet dobe v svoje roke. To bi moralo pač vsem avtonomističnim poslanca vedno biti pred očmi, da bi ne delali takih napak, kakor je omenjena pogodba Dalmatincev z levičarji.

Koroški poslanec Otič se je 4. t. m. zaradi bolehnosti poslanstvu odpovedal. Tudi mu njegovo gospodarstvo ne pripušča več mesecev ostajati z doma. Volilni okraj Otičev je sicer nemšk, pa skoraj skoz in skoz konservativen, in nasprotni kandidat Otičev bil je fajmošter v Wolfsbergu. Otič bil je izvoljen po večini od konservativnih volilcev in pričakovali so od njega, da se bo pridružil desnici. Pa pristopil je bil k levičarjem. Vendar se je menda kakor Walterskirchen prepričal, da ni lahko mogoče v levičarskem taboru ostati in to je morda glavni vzrok, da je odložil mandat. Konservativnim Korošcem pa bi svetovali, naj se zdaj postavijo na noge in naj volijo konservativnega moža, ker je Koroška poleg Šlezije edina dežela, ki med desnico nima ne enega poslanca!

Vse drugače o levičarskem klubu sodi pa novi dunajski poslanec Exaer, ki je včeraj storil obljubo. On se je precej pridružil levičarjem in si morda domišlja zopet oživiti to zamrlo truplo. Svojim učencem, ki so mu čestitali k izvolitvi, je menda rekel, da je treba ljudem toliko časa trobiti na uho, dokler verjamejo vse. Naj bolj so se volilci spodtikali nad njegovo kandidaturo, ker je profesor in dvorni svetovalec, češ, da je od vlade odvisen.

nici prikovani k mestu svojega prebivališča; vendar pa je ista uprava iz finančnih obzir, da se namreč popolnijo moskovske trgovske sotnije, dopuščala bogatim trgovcem seliti se iz drugih mest v Moskvo. Kupce upotrebljavala je uprava še posebno rada v raznih službah kakor na pr. pri pobiranju neizravnih dohodkov.

Uprava je v želji, da zadobi stalne dohodke, posadnike prikovala na njihove posadke; a v želji, da bi služili ljudje, boraveči na svojih pomestjih, imeli tudi stalne delavce, stalne dohodke ter tako tudi lahko obavljali državne službe, prikovala je uprava tudi kmete k njihovi zemlji. Vsa ta ukrepljenja pa so proizišle iz ene pričine, iz siromaštva državnega, iz pomanjkanja obrtnosti in trgovine, ter delavnih rok, iz nerazmerja prebivalstva z ogromnim prostranstvom državnim posebno, ker se je že tako redko prebivalstvo še bolj umanjševalo razširivanjem po novo osvojenih pustih predelih, bežeče med Kazake.

(Dalje prih.)

Pa Exaer, zvit kakor je, rekel je Dunajčanom: Tudi pesnik Schiller je bil dvorni svetovalec, in Hernals bi si moral v čast šteti, ako bi njega imel za poslanca v državnem zboru. Lahkoverni Dunajčani so mu verjeli, in ga volili. Si bodo pa li z njim res toliko na dobičku, kakor jim on obeta, bode prihodnost učila.

Z Dunaja, 8. maja. (Grozovito hudodelstvo) nam poročajo današnji listi iz Irskega. Državni tajnik lord Cavendish se je zvečer 6. t. m. s svojim tovarišem Bourketom sprehajal po Feniksovem parku v Dublinu, pa sta bila zavrtno napadena in zabodena, ne da bi bili hudodelnike prijeli. Še pravega sledu menda niso našli. Samo neki kapitan pripoveduje, da je videl, kako so se štirje možje metali in degali, pa je mislil, da so pijanci in je drema, ki sta se odpeljala, še rekel: To je bilo težavno delo! Na kar mu je eden izmed nju odgovoril: Pač res! Še le potem je prišel blizu, ter je videl, kaj se je zgodilo. Precej so dali povelje opazovati in preiskati vse ladije, ki so imele odriniti, pa niso še nič našli. Tudi vse fiakarje so preiskali, in ker je enega manjkalo, sodijo, da je morda morilce odpeljal iz Dublina. Na Irskem in Angleškem je ta umor zbudil strašno strmenje, in vse se poprašuje, kaj bo zdaj? Gladstone je hotel Ircem polajšati žalostni stan ter je v ta namen poslal Cavendisha na Irsko in Parnella spustil iz ječe. Zdaj pa se je zgodilo to strašno hudodelstvo! Vsakdo bo rekel, da Irci ne zaslužijo usmiljenja, ako so zmožni takih dejanj. Toda treba je še le pozvediti, kdo je kriv tega krutega umora. Na Irskem so tri stranke; stranka angleških velikih posestnikov, ki se bojé, da bodo zgubili svoje velikanske dohodke, ako se vlada z Irci porazumi; stranka irskih deželanov, ki želé polajšanja svojega žalostnega in nečloveškega stanja, in stranka amerikaških fenianov, ki bi Irsko radi odtrgali od Angleške in nečejo nič vedeti o porazumljenji in spravi. Irskim deželanom na čelu je Parnell, ki je objavil razglas, v katerem pravi, da je ime irsko omadeževano in bo omadeževano ostalo, dokler se morilci ne zvedó in ne izročé sodnji. On in njegovi tovariši odločno protestirajo zoper to, da bi imeli s tem strašnim hudodelstvom kaj opraviti, dasiravno angleški listi njega in njegovo stranko, pa tudi ministra samega odgovornega delajo za omenjeni umor. Eni toraj sodijo, da so amerikaški feniani izvršili strašno hudodelstvo, ker so enako nasprotni vladi angleški kakor deželni zvezi irski. Ni pa nemože, da so ta umor napravili angleški veliki posestniki, da bi z njim zabranili porazumljenje med vlado Angleško in Irci, in da bi še naprej ostali gospodje v deželi in zatiralci ubozege irskega naroda. Bomo videli, katero je pravo, ker upati je, da bodo pri splošnji pozornosti morilcem vendar le prišli na sled.

Iz Celja, 7. maja. Današnje veselice „katol. podpornega društva“ se je vdeležilo obilo občinstva, posebno iz celjske okolice, pa tudi iz mesta. V občo zadovoljnost so prednašale odrasle učenke primerne sestavke v vezani in nevezani besedi (n. pr. Kdo je napravil Vidku srajčico? — Kraljica in gosja pastarica — Spijoti Ježušek — Mačka in psi — Sirota Bolgar — Majnikova pesem — Cvetiča jablana — Kraljevič Marko). Popevale so se mične pesmice: N. pr. Majnikova pesem — Na sprehodu — Marijina pesem — Gorska cvetica — Pozdravljam domovina te — Vesele srce). Velečast. gosp. deželni poslanec in gimn. profesor Miha Žolgar primerjal je v svo-

jem jedernatem govoru dekliško šolo čednemu vrtiču, v katerem pridne vrtnarice — učiteljice šolske sestre — gojijo nežne cvetlice, svoje učenke, ter jih napeljujejo k bogoljubnemu in čednostnemu življenju. Društveni načelnik se zahvali vsem za prijazno sodelovanje, ter se spominja nekterih zvestih udov „katol. podporn. društva“ duhovnega stanu, kateri so pretečene dni dospeli na višo stopnjo svoje imenitne službe. Posebno krepki živjoklici zagromijo po dvorani na zdravje novemu prečast. korarju lavantinske škofije, veleč. gosp. Ogradiju, velikemu podporniku „katol. podp. društva“. — Igrala se je potem tombola, pri kateri je, kakor zadnjekrat, največi dobitok, namreč cesarski zlat, zopet zadel neka učenka.

Telegram „Slovenca.“

Z Dunaja 10. maja.

Državni zbor obravnava zdaj colnino na železo. V pravdi zavoljo „Ringteatra“ je dunajski župan oproščen

Domače novice.

V Ljubljani, 11. maja.

(Duhovske spremembe v ljublj. škofiji): Č. g. Matija Šutej, župnik na Vinici, gré v stalni pokoj.

(Prihodnjo nedeljo dobi r. g. Jugovic) naslednika v Borovnici, ker bode č. g. Janez Oblak slovesno vmesten.

(Pri „Sokolovem“ večeru) v nedeljo večer v Ljubljanski čitalnici je bilo vse prav židane volje. Čitalnični pevci so izvršili svojo nalogo izvrstno, tudi godba 26. peš polka „velikega kneza Mihaela“ je zelo vstregla. Prav močno se je prikupil šaliv solo gospoda Kajzela in prednašanje „kitajskega“ čveterospeva. Po izvršenem programu so se nekaj zasukali. Šaljiv časopis „Sokolski glas“ je zbudil občno radost.

(Društvo dosluženih vojakov, veteranov) je je imelo občni zbor 7. t. m. ob 9. uri dopoldne v mestni dvorani. Navzočih je bilo 120 članov. Predsednik društvu, vodja magistratne pisarne, gosp. Jurij Mihalič, je nagovoril slovenski in nemški navzoče, ter omenil društvenega delovanja preteklega leta. Omenja umrlega častnega člana dr. Janeza pl. Bleiweis-Trsteniškega, katerega je društvo volilo v častnega meščanja ob njega 70letnici. (Zbor vstane v znamenje spoštovanja.) K sklepu trikrat zakliče: Hoch in živio presvitemu cesarju. V častna uda se izvolita vsklikoma: gospod Czipa, prednik veteranov v Zagrebu in predsednik veteranov v Trstu, nadlajtnant gospod Viljem Ráke. Udov je imelo društvo v p. letu 283, med temi ljubljanskih 171. Prihodkov je bilo: 1178 gl. 27 kr., a troškov 1158 gl. 97 kr. Društvenega premoženja je bilo 4153 gl. 57 kr.

Gosp. predsednik, ki je že 7 let na čelu društvu, se odpoveduje, a na občno željo se dá zopet voliti. Dal e se volijo v namestnika predsedniku: g. Janez pl. Kolaržik, pl. Sternhof; v blagajnika: g. Janez Goliaš; v računovodjo: g. Janez Skube; v prvega tajnika g. Jernej Lichtenegger; v drugega tajnika g. Janez Vokalič; v odbor so voljeni gg.: Viljem Bischof, Karol Brosch, Jakob Čik, Janez Skube, Anton Kočevar, Matija Horvat, Janez Hren, Jurij Klobav, Alojzij Korsika, Martin Piler, Andrej Rudolf, Jakob Skrbinec, Alojzij Schaffnerath, Matija Žgur, Jožef Rutar, Jožef Lasaker, Jurij Jarec in Anton Jagonak.

Sklepi so: Napraviti hočejo posebno opravo za godbo, ubožne ude bodo na društvene tro-

ške z godbo spremljevali k pogrebu; prosili bodo vlado, da bodo pri slovesnostih smeli orožje nositi. G. Skrbinec se zahvaljuje prvosedniku za njegov trud in marljivost. Zbor sklence prvosednik s „slavo“ klicu presvitemu cesarju.

(Nesreča.) Neco (10. maja) se je zopet prigodila nesreča na železnici poleg Slavine, kakih dve ali tristo korakov više nad čuvajnico, pri kateri je bil na veliki petek pobit Molek, so našli med drugo in tretjo uro po polnoči povoženega Matija Vadjala. Bil je star 33 let, njega dni štacunar v Trstu, potem delavec na železnici in poslednjič pomočni čuvaj. Kakó je v nesrčo prišel, se še ne vé. Pustil je bolno vdovo in dva otročiča. Čuvaji, čujte za ljudstvo in čuvajte za-se.

(Požar.) 29. pr. m. je gorelo na Spodnjem Berniku crkijanske fare na Gorenjskem; pogorel je zemljak Jurij Žnidar, ki ima škode 1200 gl., a zavarovan je bil le za 700 gl. Požiganja dolže človeka, ki je bil v sovraštvo z Žnidarjem, in mu je večkrat obetal rudečega petelina; razglašen je že pri sodnji.

(Nesrečna mati) ali otrok ne pušajte brez varuhov! Marija Senec, kočarica v Hrastju pri Rudolfovem je šla 1. maja na delo. Doma je pustila dvoje otrok pri 4 in 2 letih. Starejši Janezek je vžigalne klinčke s police s palico zbežal, se igral z njimi, bratovo posteljico vžgal, ko je pa začelo goreti je iz hiše pobegnil, a dvoletno revše je zgorelo. Res je, kar kmetje pravijo, ogenj in otroci niso nikoli dosti zavarovani.

Razne reči.

— V Celji se neki ljudski tabori krhajo, ter naj berž ne bode niti nemškega niti slovenskega a drugi pa trdijo nasprotno.

— Slovstvo. „Srce Isusovo“, to je službeni list za vrhbosansku nadbiskupijo, ima v 4. broju dekanije. Vsled posvetovanja 13. apr. t. l. je določil nadškof Josip, da Vrhbosanska nadškofija deli se v tri arhidjakonije in osem dekanij. Arhidjakonije so: Vrhbosenska, gačja-gorska in sutjeska. Nato se naštevajo dekanije in vslednji njene župnije; ktere dolžnosti, pravice, časti imajo dekani; kedar, kako naj se volijo itd. Novi dekani naj se po tej določbi volijo po duhovnih v pastirstvu na gotovih krajih vpričo nadškofovskega namestnika v prvi polovici meseca junija; v drugi se potrdijo in z julijem nastopijo svojo službo, ktera se jim na tanko določuje. Sedanjí namestniki se vé se lahko tudi volijo. Vidi se, da se novo katoliško življenje pričinja po odotnih krajih. Bog blagoslovi! Tudi se v omenjenem listu kaže, kako spodbudno se je obhajal veliki teden, v soboto vstajenje, belo nedeljo prvo sv. obhajilo itd. Povsod je nadškof prvi delavec. Petje so pod vodstvom učitelja g. Lj. Dlustuša vrlo izvrševali gg. Fr. Gril, V. Breskvar, O. Saola pa M. Vilhar. Šmarnice obhajajo ob nedeljah in praznikih ter ob sobotah in predpraznicah s kratko propovedijo ali pridigo, litanijami, pesmimi in s presv. blagoslovom. — Iz prijateljskega pisma bere se, da je rojak naš, kanonik v Sarajevu, zadovoljen, češ, ni mi žal, da sem prišel simo. Upam, da v nekoliko letih se bo vsaj za utrditev katoličanstva kaj storiti moglo.

— Pastyr duhovni v 7. sešitu II. letnika ima spet dokaj lepe tvarine homiletiške za občinstvo sploh in posebej za mladino, v listih katehetskikh mnogo izvrstnega blaga, in tudi v tretjem vednostnem razdelku iz dejanskega življenja na pr. razsodbo najvišjega

sodstva o prihodkih interkalarnih izpraznjenih beneficij na Krausjskem itd. in iz znanstvene književnosti.

— Sbornik Velehradsky. Vreduje dekan Velehradsky g. J. Vykydal. V Pragu 1881. v II. letniku; stane 2 gld. O tvarini in o posebni pomembi za slovansko zgodovino kaj več o priliki.

Poezije. Zložil S. Gregorčič. Prodajajo se neki izvrstni, kajti razpečalo se jih je v 1.100. Zložniku in založniku privoščimo dober vseh, vendar se premnogi duhovniki slovenski popolnoma ne vjemajo z vsim, kar imajo v sebi, in v teh vrsticah oporekajo čestitki v „Slov. Narodu“ in „Slov. Gospodarju“: „Ponosno pa sme biti zlasti naše duhovenstvo, da je izmej njegovih članov vzrasel nam tak veleum, tak pesnik itd.“ Tudi duhovni vzgojevatelji slovenske katoliške mladine skozi in skozi ne pritrjujejo temu, kar se bere v „Učit. Tovarišu“: Da je to krasna zbirka, ktera se brez pomislika lahko daje v roko tudi naši nežni mladini. Vidi se, da je hvala nagla; naglica pa ne koristi nikdar. Tudi „Slovenec“ utegne svojo lastno izjavo o svojem času nekoliko popraviti.

— K smrti obsojen je bil na Ogerskem (Bekes-Gyula) človek, po imenu Emmerich Szabo, ki je umoril dva sorodovince, ki mu nista hotela posoditi žita. Predrzno je pripovedoval svoje zločinstvo, rekoč, da je ravno toliko čutil pri tem, kakor da bi bil miš strl. Vprašal ga je predsednik sodnije, če veruje v Boga, stvarnika nebes in zemlje, on je odgovoril: tega ne vem... a pri nas v Taresi je rekel nek gospod, ni ga Boga, natvora je Bog. Prašali so ga, kaj da ima, a on odgovori: nič drugega, kakor te cuoje, ki jih imam na sebi. Tedaj: ta človek ni imel ničesa na svetu, v Boga ni veroval, tedaj od unega življenja ni pričakoval ničesa, niti se je ničesa bal. Vrhu temu mu je pa še „gospod“, ki je to bolje vedel od njega, povedal, da ni ga Boga. Človek se je tedaj poživinil, hladnokrvno je umoril svojega bližnjega, ki mu ni hotel dati, česar je zahteval. — To je sad olike brez Boga.

— Zemeljsko ožino pri Korintu (Istmus Korintski) med morskima zalivoma korintskim in eginskim hočejo prekopati. Že cesar Neron je tam hotel ožino prekopati, na tistem kraji so tudi začeli sedaj kopati, vrtati

in streljati. Pri slovesnem začetku je bil kralj in veliko odločne gospode navzočen.

— V severno-amerikanskih državah živi in ozdravlja čez 400 doktorjev v kikiriji; na Ruskem uč. 12 takih na očitnih učinih. — Tudi v pravu ženske poskušajo že svojo učenost. V Vašingtonu (se ve da tudi v Ameriki) je umrl nedavno tamošaji policijski sodnik. Ker tega ljudstvo neposredno voli, je bila po smrti volitev novega sodca. Oglasila sta se za to službo gospod J. Paton in gospica B. Harlau. Z večino 20 glasov je gospica tekmeča premagala in od zdaj ima sloveče mesto Vašington policijskega načelnika v kikiriji. — Res prav amerikansko! Mi smo začeli z učiteljicami, pa bomo že še po časi napredovali.

Če smemo svoje mnenje izreči, ga izrečemo tako, da Bog ni ženske vsvaril niti za to, niti za uno, ampak za vse kaj drugega. Z ženskim oprostjenjem (Frauenemancipation) bo nekako zelo tako) kakor z židovskim oprostjenjem (Judenemancipation). Oboji se vrivajo povsod, kjer jih treba ni ter vtikajo v reči, ki jim nič mar niso. Svet pa po njih ni osrečen, ampak čedalje bolj zmóden.

Razglas.

Račun o dohodkih in stroških Matice Slovenske za 1881. in proračun za 1882. leto, oba potrjena po odboru, sta v smislu § 9. lit. a. društvenih pravil odslej častitim družabnikom na ogled pripravljena v društveni pisarni, ktera se je ravnokar iz hiše šte. 8 na Bregu preselila v prvo nadstropje društvene hiše na Kongresnem trgu šte. 7.

Letošnji veliki zbor Matice Slovenske se snide meseca junija. Da bode moči pravilno sestaviti dnevni red, naj tisti častiti družabniki, ki hoté društvu podati kak nasvet za obravnavo v velškem zboru, te svoje predloge vsaj do 24. dne t. m. blagovolijo oglasiti odboru. Nasveti, ki merijo na preuredbo društvenih pravil, morajo po § 9. lit. f. teh pravil od besede do besede razglašeni biti v povabilu na veliki zbor.

Odbor Matice Slovenske v Ljubljani
9. dan maja 1882.

Ivan Vilhar, Peter Grasselli,
odbornik, prvomestnikov namestnik.

Telegrafične denarne cene 10. maja.

Papirna renta 76 45 — Srebrna renta 77 05 —
Zlata renta 93 85 — 1860letno državno posojilo 129 75
Kreditne akcije 320 80 — London 120.— — Ces. kr.
oskini 5.63 — 20-frankov 9.50.

Važno za vsako hišo!

Cela mizna oprava iz britanskega srebra za le 8 gld.

Elegantno delo, ne zarjavl, in se vedno tako ohrani, v podobi in barvi pravega srebra, in je najboljša tvarina za mizno opravo, razun srebra. Za 8 gl. se dobi cela mizna oprava iz najboljšega britanskega srebra. Dobri stojimo, da ostane oprava vedno bela.

- 6 nožev iz britanskega srebra z angleško jekleno ostrino,
- 6 vilic iz britanskega srebra, fina in težka roba,
- 6 žlic iz britanskega srebra,
- 12 žlic za kavo, iz britanskega srebra,
- 1 mlečni zajemnik iz britanskega srebra,
- 1 zajemalnik za juho iz britanskega srebra, težko, dobro blago,
- 2 lepa svečnika,
- 6 jajčnih posodicic,
- 6 tac, lepo izdelane,
- 1 posoda za poper ali sladkor,
- 1 presejalnik za čaj,
- 6 tačic za nože in vilice

54 kosov.

Naroči se proti poštnemu povzetju, ali pa da se denar naprej pošlje.

Zaloga britanskega srebra

C. Langer,

Wien, II. grosse Schiffgasse 28.

Opomba. Komur bi oprava ne ugajala, pošlje naj jo v 10 dneh nazaj in bo dobil svoj denar nazaj razun poštnih stroškov.

Važno za vsako hišo!

J. Blaznikoví nasledniki v Ljubljani.